Contaminări literare în proza autorilor români din Ungaria

Cornel MUNTEANU

1. Ficțiune şi autobiografie

Ilie Ivănuş (1913, Alămor, Sibiu- 1999, Egerbocs, Ungaria)

Într-un interviu, luat cu câțiva ani în urmă la sărbătorirea octogenatului, Ilie Ivănuş îşi asuma un destin istratian ostracizat, căruia i-a lipsit un Romain Roland care să-l recupereze pentru posteritate. În ultimii ani, spiritul său mult prea lucid a lucrat la un manuscris, din păcate nevalorificat de comunitatea românilor din Ungaria, document pentru urmaşi, în care se pare şi-a adunat creația reprezentativă, cu un deosebit impact pentru conaționalii săi. Într-adevăr, Ilie Ivănuş a avut parte de o biografie pe cât de crudă, prin violentarea copilăriei fragede (la doar doisprezece ani ia drumurile restriştei în asigurarea unui trai) şi a unei adolescențe împovărate timpuriu de nevolnice evenimente (şcoala, munca fizică pentru existență, umilințele celui fără tată), pe atât de istratiană în manifestările de "prinț rătăcitor" pe drumurile patriei şi dincolo de ele. Nu arareori deznădejdea şi situațiile de existență precare l-au adus în pragul disperării, până la gestul limită al sinuciderii, dacă o rază de speranță ori o revelație interioară nu l-ar fi adus la liman. Ilie Ivănuş a fost, pe drept cuvânt, un luptător îndârjit cu viața şi cu oamenii ei, până la epuizare, având puterea şi resursele înaintării în viață cu verticalitate şi onestitate. Cărările pe care a umblat viața sa, între România şi Ungaria, au fost nu doar experiențe umane de întărire în voința de a deveni cineva , ci şi experiențe de scriitor, care a ştiut să extragă din aceste experiențe un profit ficțional, coborât în textul narativ, în nuclee epice mânuite cu dexteritatea unui autor de vocație. Viața autorului nu a fost atât o provocare umană, de verificare a puterilor şi calităților umane, cât o provocare a scriitorului, pentru care aventurile existențiale devin suport narativ al aventurii scrisului. Câştigul şi pariul în această bătălie cu existența aparțin ultimului, împlinind destinul unui autor valoros pentru peisajul altfel destul de arid al prozatorilor români din Ungaria. În plus, vocația lirică, afirmată cu volumul său de debut în Ungaria, transpune în textul epic pagini de poezie a stărilor şi de atmosferă, devenind puncte-vamă care dau unitate edificiului epic.

Trei resurse importante alimentează proza lui Ivănuş, care devin şi trei surse de contact cu literatura: una vine dinspre experiența autobiografică a copilului şi maturului, o alta dinspre experiența profesională a ziaristului şi profesorului de mai târziu şi o a treia dinspre experiențele umane interioare (drame de familie, drame de iubire). Toate acestea se regăsesc în aproape toate schițele şi nuvelele lui Ilie Ivănuş. Proza scurtă pe care o preferă îi slujeşte mult mai bine pentru focalizarea epicului într-un singur episod, iradiant prin multiplele deschideri şi prin posibilitatea etajării narațiunii pe episodul de bază.

BDD-V400 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:50:48 UTC)

Raportul dintre ficţiune şi autobiografie evidenţiază clar contaminarea nuvelei de elemente aparţinând ultimei, şi proiecţia în fictiv a acestora, construind un alt text, hibrid în datele sale finale. Se întâmplă un fenomen de inducţie a fictivului chiar şi în segmentele biograficului, prin jocul narativ dintre o dominantă textuală, - povestirea - şi o secvenţă subiacentă, descrierea. Bucăţile *Parcă totul s-a petrecut în vis, Vlaicu Haiducul,* înscrise în această paradigmă, au în centru întoarcerea în memoria copilului la locurile natale, ale Alămorului Sibiului, la casa bunicii Bica, cu întreg arsenalul de întâmplări şi poveşti care însoţesc obiceiurile de muncă ale ţăranilor. Casa bunicii, locurile din preajmă, întâmplări din lumea ciobanilor plecaţi pe alte meleaguri cu turmele, legendele legate de unele locuri încărcate de drame şi fapte umane, toate sporesc în ficţiune, înaintând autobiografia pe etajul superior al unei naraţiuni delineare. Procesul de contaminare se produce prin jocul timpilor narativi, timpul evenimentului narat este adus foarte aproape de timpul narării, până la joncţiunea lor şi substituţia unui prin celălalt. Martorul prin care se produce acest fenomen este auditorul-cititor, care este recontextualizat la noua situaţie ficţionalizată prin proba de greutate a realului autobiografic. Starea de farmec a povestitorului se întâlneşte cu starea de lectură/ascultare a martorului. Spusele lui Zaharia lui Buhoi, poveştile lui Ion despre ciobanii alămoreni ajunşi în Medgidia (*Parcă totul s-a petrecut în* vis), legenda haiducului Vlaicu şi a morţii sale spusă de Zaharia Dinului (*Vlaicu haiducul)* beneficiază de credibilitate în real, dar şi credibilitate în fictiv, dacă nu ultima sporeşte virtutea literară a primei. Secvenţa descriptivă cu deschidere spre un simbol narativ coagulant (cerul încărcat de ciocârlii, „solii raiului aici, pe pământ" din primul text), ori cea a dealului Crucii unde au sfârşit Vlaicu şi iubita lui Ioana cu copilul nenăscut încă, se încarcă de fabulos, ştergând graniţele între biografic şi fictiv. Elementele care ţin de realul biografic (toponime, patronime) se proiectează în fictiv („vis") cu cât timpul evenimentului narat se depărtează în final de tipul narării. Cititorul-auditor al poveştii este cel care citeşte povestirea dinspre fictiv spre biografic.

O altă tehnică este cea a contaminării livreşti a textului narativ, care dă seama de statutul naratorului. Căci multe pasaje aparţinând intervenţiei directe a acestuia, prin actul confesiunii, cu mărturia stărilor de narare, aparţin genului practicat de Ion Creangă, Panait Istrati ori Rebreanu, cel din proza scurtă. La Ilie Ivănuş se simte un fior al narării din toţi aceşti prozatori, atât în mânuirea acţiunii spre un deznodământ rezolvat, cât şi în distribuţia echilibrată a secvenţelor descriptive. Finaluri ambiguizate ori suspendate, plonjând în misterul ficţional, prin schimbarea de statut a rolurilor narative (între narator şi personaj, narator şi cititor) ori prin surpriza răsturnării situaţiei iniţiale pregătite de întreaga naraţiune, ţin de jocul conştient asumat de narator al distorsiunii prin livresc.

Volume: *Dincolo de orizont* (1981), *În lumea viselor* (1991)

Vasile Roxin (1944, Micherechi- 2007, Budapesta)
Amintiri de demult (2003)

Textele în proză ale lui Vasile Roxin, din volumul **Acele vremuri de neuitat** (2004) fac parte din proza autobiografică şi memorialistică. Atât prin conţinutul ei, legat de locurile natale ori ale bunicilor săi, cât mai ales prin tehnicile narative

BDD-V400 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:50:48 UTC)

folosite, evocarea, rememorarea, amintirea. Faţă de ceilalţi autori cu preferinţa în acest gen de literatură, şi care combină tipuri de texte (naraţiuni univoce, eseuri, texte combinate cu povestirea) scrisul lui Vasile Roxin este mai calm, intrat pe o albie mai liniştită, care dă sănătate morală figurilor de personaje din cadrul epic construit. Fie că e vorba de Micherechi, la care autorul se întoarce prin memoria prezentului spre cea a trecutului, fie de Salonta, casa bunicului său Belteki, popasul în memoria afectivă se face prin mai multe breşe narative. Subdivizate în secvenţe-cadru, textele capătă unitate prin acelaşi regizor care orchestrează ansamblul, în tripla sa ipostază, narator-martor-erou. Aceasta face ca unele fragmente să capete şi o distribuţie scenică, evenimente şi personaje parcă joacă un spectacol al copilăriei minunate. De aceea şi naraţiunea pare mai mult oralizată, prin angajarea naratorului-copil, la o vârstă în care rescrie evenimentul narat. Dispersate pe un întreg palier de evenimente-cadru, fiecare din ele aducând alte personaje şi alte întâmplări şi schimbând rolurile cu naratorul, construiesc o naraţiune fluentă, bine articulată în datele epice. Căci avem deopotrivă şi aventură, ca sugestie a unui posibil conflict de dezvoltat, dar şi desfăşurare pe spaţiu şi în timp, relaţii între personaje, pigmentate pe alocuri de popasuri descriptive.

Năzdrăvănii la conac (I, II)

Aceste două secvenţe din proza lui Vasile Roxin degajă o caldă atmosferă patriarhală şi adulmecă o linişte domestică a copilăriei, protejată de icoana bunicii, punctând câteva din momentele cheie ale aducerii aminte.Prin fiecare din acestea autorul găseşte prilejul de a deschide pasaje descriptive ale locurilor, obiceiurilor şi etnografiei mediului rural. Bunăoară, obicieul îmbăiatului în „ciupa” de lemn, ritualul întoarcerii tatălui cu dar pentru copil de la Şercad, ca şi cel al călătoriei cu căruţa dincolo de graniţă la Salonta, aparţin unui univers mirific pentru memoria inocentă a copilului-martor. Naraţiunea capătă, prin această voce narativă a copilului, nu doar autenticitate, ci şi un plus de inedit şi spectaculos. Pătania cu piciorul julit, aventura cu urcarea în turnu ori cea a ieşirii neaprobate de bunica la râpele cu iaz din spatele grădinii, soldată cu frica de câini rătăciţi prin preajmă, fac parte din arsenalul unor „amintiri din copilărie” în stil teodorean. Cu iz de domnişor venit la ţară, copilul Vasilică este respectat de angajaţii conacului bunicilor. Spirit curios şi doritor a cunoaşte cât mai multe despre locuri, oameni şi obieciuri, Vasilică apare în secvcenţa dialogului cu Mihai, tăietorul de lemne şi îngrijitorul casei în absenţa stăpânilor, nu doar un copil sociabil, comunicativ, ci ştie şi să devină popular în cunoaşterea întâmplărilor din sat. El află de la Mihai despre soarta şi rolul câinilor, care sunt pază bună pentru ogradă şi grădină, despre pedeapsa aplicată unui hoţ de poame din livadă. Partea primă se închide cu acelaşi personaj pitoresc, binevoitor, dar exigent, bunica, în momentul revenirii ei de la Salonta.

Partea a doua a textului continuă aventura cunoaşterii locurilor, dar şi aduce scurte întâmplări specifice copilăriei. Vasilică urmează exemplul lui Mihai în hrănirea câinilor, se aventurează de unul singur în livada de pomi, în vie şi apoi micul incident cu răsadurile de castraveţi călcate de copil, este descoperit în tentativa lui de a hrăni câinii cu zăr din cămara bunicii, reproşurile şi părinteasca mustrare a bunicii (ba că nu i-a dat şi câinelui Negru zăr ori că a lăsat uşa cămării deschisă şi au

BDD-V400 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:50:48 UTC)

tras muştele la zăr), aventura bunicii care şi-a pierdut punga cu bani şi cu care s-a jucat pisica, toate acestea ţin de inocenţa calmă şi senină a copilăriei. Reacţia de umire şi admirare în momentul când ia contactul cu odaia slugilor, cândva atelierul bunicului, devine în text prilej de oprire a naraţiunii şi activare a unei dense secvenţe descriptive a interiorului, în toate detaliile spaţiului interior. Cealaltă secvenţă, la fel de substanţială în date epice, masa în familie, pofta copilului dorit de mâncăruri bine gătite şi momentul transmiterii sarcinilor de lucru de către bunica se încadrează într-un ritual de viaţă domestică. Statutul copilului în textul narativ nu este doar unul de martor implicat în calitatea sa de erou al secvenţelor de aventură copilărească, ci şi de narator cu ochi şi simţ de copil. Pentru Vasilică, spaţiul, locurile, curgerea altfel a timpului la conacul bunicilor fac parte din starea de graţie a vârstei indiscrete. Aventurile sale devin aventuri de cunoaştere şi socializare.

Ana Radici Repisky (n.1964, Micherechi)

Cititorul volumului *Rupte din suflet* (2000) s-ar putea întreba dacă nu acest autor, prea risipit prin jurnalistică, nu ar fi produs mai cu folos spiritual şi emoţional proză scurtă. Dacă nu, poate, tocmai proza exersată în ziaristică i-a dat deopotrivă elanul şi exerciţiul necesare relansării prozatorului. Căci o memorie scăldată de lumina binefăcătoare a satului şi populată cu oameni dragi, fiecare din ei parte dintr-un întreg sufletesc, proiectate pe o lume atât de bogată în daruri de sărbătoare, dublată de un lirism aluvionar, care curge pe albia aşezată a unei naraţiuni sigure, pot face casă bună în texte, unele antologice. Dacă din prima orientare, cea a prozei autobiografice autoarea poposeşte asupra unor evenimente din viaţa familiei şi a satului, aducând în faţă figuri emblematice pentru starea de rememorare a autoarei (*Pe aripile miresmelor, O noapte fabuloasă*), recurgând la o naraţiunea monoepisodică, pentru partea de poezie a prozei pasajele descriptive îndeplinesc funcţia de personaj, acolo unde acesta se aşază într-un portret de veşnică aducere aminte (*Te iubesc, mamă)*. Ana Radici Repisky mizează pe un cititor cu valori morale solide, căruia îi solicită memoria afectivă printr-un joc textual armonic, prin schimbarea raportului dintre o dominantă şi secvenţele adiacente. Când simte nevoia unei dezvoltări pe idee, aducând eseul slujitor la cârma existenţei, proza tinde să filosofeze spontan şi percutant. Asemenea texte (*Misterul existenţei, Noi şi clipa)* survolează o stare pentru a coborî în neantul existenţial din care învăţămintele ies biruitoare la suprafaţă.

Mărul interzis al copilăriei

Două formule de proză valorifică textele Anei Radici din volumul *Rupte din suflet* (2000): pe de o parte, o proză de evocare la graniţa prozei autobiografice, cu oameni şi locuri din copilăria fericită a Micherechiului, şi proza confesivă, de eveniment trăit şi redat; pe de altă parte, cea de a doua ţine de proza analitică, cu implicaţii meditative privind condiţia minoritarului, în formula eseului narativ, cu gânduri şi stări ale intelectualului neliniştit. Primei formule îi corespunde şi o traiectorie specifică a mişcării naratorului pe claviatura înalt-senină a tonurilor calde, cu multă poezie şi mult suflet în derulare; celei de a doua, o întoarcere în gând, în

BDD-V400 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:50:48 UTC)

sinele interior, pentru o judecată amară uneori, dar dreaptă şi sinceră, prin povara înnobilatoare a întrebărilor grele, puse fără ocolişuri.

Textul selectat de noi aici, *Mărul interzis al copilăriei,* aparţine, prin tematică şi formulă narativă, primei deschideri a prozei Anei Radici Repisky. El se foloseşte de un rol narativ, aici gândul şi aventura Anuţei, nepoata crescută pe lângă casa bunicii, pentru a construi un text de evocare a universului intim şi casnic al copilăriei de altădată. Nevoia naratorului-Anuţa, -un narator-erou, specific prozei autobiografice-,se întâlneşte, într-un mod fericit cu nevoia naratorului matur, care aduce, în finalul textului, trecutul la întâlnirea cu viitorul, într-un simbolic schimb de obiceiuri şi tradiţii între generaţii. Autorul porneşte de la starea de graţie pe care i-o dă fetiţei locurile natale. Cadrul binecuvântat de zorii unei „*frumoase dimineţi*", cum mărturiseşte naratorul, se deschide privirii, iniţial, pe orizontala planurilor, într-un joc al ansamblului, apropiat-depărtat, înăuntru-afară, închis-deschis. Substanţa textului e alimentată de construcţia acestui topos al amintirii, adus în prezentul faptic şi al povestirii, printr-o reuşită sinteză dintre spaţiu şi timp: primul prag este cel al odăii, urmează deschiderea spre curte, străjuită de o parte de atelierul bunicului, odaia de locuit, grajdurile, iar de cealaltă, casa părintească a bunicilor. A doua secvenţă descriptivă poposeşte asupra casei ţărăneşti a bunicilor, decupate din ansamblul iniţial, cu cele trei odăi, cerdacul prejmuitor. Momentul descriptiv al casei este folosit aici pentru introducerea secvenţei narative a unei întâmplări, legate de odaia rezervată („curată"), faţă de care bunica a impus restricţii de intrare. Aici se interpune a treia secvenţă de cadru interior, echivalentă cu rânduiala tradiţională a obiectelor dispuse circular. Ori impulsul copilului curios, dar şi gustul aventurii depăşirii interdicţiei, deschide în text o mică scenă epică desfăşurată ca un nucleu de acţiune. Intrarea în camera interzisă, ni se pare, nu atât un joc gratuit al copilului, cât nevoia lui de luare în posesie a acestui univers intim. Căci popasul scurt în odaie, reacţiile şi stările complexe (privirea în oglinda din perete, îngânatul unui cântec, dansul rotitor prin odaie, entuziasmul figurii de zână sub care se închipuie un moment, dar şi uşoara teamă de a fi descoperită) fac parte din lumea lăuntrică a copilului, ele sunt feţe ale nedespărţitei unităţi dintre om şi locul său. Câtă vreme locul este ascuns privirii şi trăirii, unitatea pare distrusă, echivalentă cu pierderea conştiinţei apartenenţei la origine, familie, sat. De aceea, chiar şi privirea tainic-înţelegătoare a bunicii, care însoţeşte fata după ieşirea acesteia din odaia cu pricina, apare nu ca o mustrare-pedeapsă, ci, prin reflectare, ca un dat al vieţii umane, căruia nici chiar bunica, altădată, nu i s-a putut sustrage. Este vorba de plinul existenţial al trăirii copilăriei, un act de împlinire totală a omului. Ca să trăieşti din plin la maturitate, trăieşte preaplinul copilăriei, când copilului nu i impun obstacole şi interdicţii în cunoaştere. Fata intrând a nu ştiu câta oară în camera rezervată, ea reface în amănunt interiorul(în secvenţa descriptivă a interiorului) Căci norocul prezis de bunica, prin simbolul florilor de busuioc din odaia aleasă, e destinul însoţitor care protejează, şi nu cel care ameninţă. Iată de ce, puntea temporală între vârsta fetiţei-nepoată şi cea a a maturităţii, când o altă casă se ridică pe temelia casei bunicilor, proiectează şi destinul florilor de busuioc în bucuria comună (bunică-nepoată) a bunului avut („*ceasul bun*"). Citim în acest mesaj al bunicii, peste timp şi spaţiu, o re-adaptare chiar a mitului paradisului pierdut, din care pedeapsa divină pentru nerespectarea interdicţiei de a mânca din mărul cunoaşterii, aplicată perechii

BDD-V400 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:50:48 UTC)

primare, devine aici câştigarea dreptului la cunoaştere, o recompensă pentru a asigura continuitatea dintre generaţii. Un plin existenţial, simţit şi trăit în casa bunicilor, câştigat printr-un joc nevinovat de copil, se mută în plinul durat în casa nouă a nepoatei, sub aceeaşi blândă şi înţelegătoare privire a bunicii. Structuri narative. Există un specific al textului prozei lui Ana Radici Repisky, acela de a concentra naraţiunea la datele ei esenţiale: cadru, personaje, evenimente. Secvenţele descriptive, desfăşurate sub semnul evocării, se încarcă epic, preluând rolul unor mici scene epice care anticipă acţiunea. De aceea, autoarea refuză conflictul deschis, distribuţia unei acţiuni palpitante, provocatoare de violenţe şi răsturnări spectaculoase de situaţii, în favoarea unor texte cu mare încărcătură umană pozitivă. Ele reconstruiesc un topos al amintirii, în formula unei relaţii directe între spaţiu cu valori etice şi psihologice (casa, odaia, aşezarea mobilierului, apoi ograda şi satul) şi timp parcă fără sfârşit (un timp ambiguu, specific rememorării, nedatat) tocmai pentru a-i asigura continuitatea. În acest raport, dincolo de unele inconsecvenţe în folosirea timpilor narativi (neuniformă folosirea formelor de trecut, între cele povestite şi cele întâmplate), mi se pare că proiecţia într-un prezent al narării (aici sub forma viitorului –ipoteză) al timpului trecut al evenimentelor (ce ţine de relatarea aventurii Anuţei şi implicarea ca personaj a bunicii) conduce la unitatea de ansamblu a textului, la ceea ce specialiştii numesc coerenţa textului narativ. Aceasta este dată, în planul secvenţelor de text, narativ-descriptiv, de acelaşi ton susţinut al ritmului. În ce privesc secvenţele descriptive, de semnalat că ele se încarcă de lirism şi stări afective calde, specifice scrisului Anei Radici Repisky. Un cadru umanizat prin intensă trăire a copilăriei şi a locurilor natale impune şi o curgere fluentă a frazei narative. Titlul însuşi, *Mărul interzis copilăriei* este simbolic şi traduce o parabolă a interzicerii gustării din pomul cunoaşterii din Paradis. Cuvintele se aşează calm, ca mărgelele într-o salbă, curg molatic şi luminos, cu adâncă sinceritate şi miresme îmbietoare, spre un final ca de poveste. Această unitate de stil şi timbru, de ritm aşezat, face ca textele luate în legăturile lor interne, să se continue, unele din altele, într-un edificiu epic agreabil la lectură.

2. Ficţiune şi povestirea populară

Un caz de prozator care a practicat contaminarea povestirii de formule şi structuri ale povestirii populare este **Petru Popuţa** (1931, Aletea)**.** Contaminarea narativă se produce prin inserţia în corpul naraţiunii culte a ritualului povestirii populare, astfel încât rezultatul este o naraţiune fictivă cu material popular. Volumul *Amintiri, întâmplări, poveşti* (2006)

Bucata *Nelu*[1] (Acest text este reprezentativ pentru creaţia lui Petru Popuţa, în special, în ce priveşte arta narativă, prin alternarea tehnicilor de povestire populară cu cele de povestire cultă. Această combinaţie între cele două face posibilă transformarea textului, prin conjugarea motivelor şi simbolurilor dintr-un plan în celălalt.

Subiectul poveştii valorifică teme şi motive universale ale basmului, de la motivul călătoriei în lume pentru căutarea norocului, la răsplata pentru

[1] Petru Popuţa, *Amintiri, întâmplări, poveşti,* Editura Noi, Gyula, 2006, p.75.

BDD-V400 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:50:48 UTC)

dăruire şi suflet bun. Numai că acţiunea în acest text nu este plasată nici într-un spaţiu imaginar, nici într-un timp imemorial de poveste, ci se petrece într-un sat din preajma autorului, în care relaţiile dintre oameni sunt de comunicare sinceră şi solidară. Călătoria personajului în lume nu durează timp nemăsurat, ci se măsoară în zile şi după calendarul muncilor de toamnă şi primăvară. Despărţirea tânărului Nelu de mama sa se petrece în legea tradiţiei, cu binecuvântarea şi ritualul pregătirii straiţei cu merinde. Prima etapă a drumului este o luare de contact cu o muzică fermecătoare, venită de la trecerea vântului prin frunzişul copacilor, dar şi o narcoză plăcută venită dinspre un izvor tainic. A doua etapă, cina săracă şi focul într-un moment de popas când se întâlneşte cu un moşneag, care-i cere bineţe şi cu care împarte sărăcia hranei sale. Ivit de niciunde şi dispărut niciunde, moşneagul dă tânărului drept răsplată pentru bunătatea lui dorinţa de a avea hrană îndestulată şi apă proaspătă, dacă la foc va ciopli o frigare la două capete şi va ţine dopul scos de la sticlă. A treia etapă a traseului este lucrul găsit la un gospodar păcurar , pentru care lucrează cu hărnicie şi tragere de inimă. Drept răsplată- condiţie pusă de proprietar este ca Nelu să întreacă din simbria sa avutul său. Reuşeşte să-l depăşească şi să accepte s-o dea pe Marioara, fiica lui de nevastă. Ultima fază aduce aici la noua locuinţă şi pe părinţii lui şi povestea se închide cu răsplata rămasă neachitată de moşneagul trecător, bogăţie de hrană şi apă proaspătă. Cititorul constată că povestea se deschide şi spre o parabolă cu motiv religios, precum călătoria Sfântului Petru şi a lui Dumnezeu prin lume pentru a încerca bunătatea oamenilor ori, sub chipul moşneagului apărut spontan în calea tânărului.

3. Indicii de ficţiune şi efectul de real
a) indicii de ficţiune:

1. simbolistica locurilor şi a stărilor
2. suspansul şi misterul unor fenomene şi evenimente (ameninţarea lupilor, a oamenilor străini, moartea subită a unor personaje)
3. distorsiuni ale naraţiunii, prin delinearitate
4. personaje proiectate într-o aură de legendă
5. mărci ale ficţiunii: timp, spaţiu, personaje, conflict

b) efectul de real:

1. debutul naraţiunii: spontaneitatea şi reprezentativitatea secvenţei de debut
2. toponime: Budapesta, Crişul, Nyiregyhaza, Alămorul ; patronime: Onu a lui...
3. practici ale muncii şi povestitului
4. timpul evenimentului narat
5. martorul-cititor-auditor
6. secvenţialitatea acţiunii

BDD-V400 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:50:48 UTC)

Bibliografie

A.Volume de autori

Ivănuş 1981: Ilie Ivănuş, *Dincolo de orizont*, nuvele originale şi traduceri, Budapesta, Editura Didactică şi Pedagogică.

Ivănuş 1991: Ilie Ivănuş, *În lumea viselor,* nuvele originale şi traduceri, Budapesta, Editura Didactică şi Pedagogică.

Popuţa 2006: Petru Popuţa, *Amintiri, întâmplări, poveşti,* Gyula/Jula, Editura Noi.

Radici 2000: Ana Radici Repisky, *Rupte din suflet*, Gyula, Editura Noi.

Roxin 2003: Vasile Roxin, *Amintiri de demult,* Budapesta.

B. Lucrări de referinţă

Colta 2003: Elena Rodica Colta, recenzie, „Lumina 2003", Gyula, publicaţie a Institutului de cercetări al românilor din Ungaria Gurzău 2001: Gurzău 2001: Maria Gurzău-Czeglédi, recenzie, „Lumina 2001", Gyula, publicaţie a Institutului de cercetări al românilor din Ungaria.

Glodeanu 2001: Gheorghe Glodeanu, *Proza lui Ilie Ivănuş*, „România Km. O", Baia Mare.

Munteanu 2000: Cornel Munteanu, *Literatura românilor din Ungaria,* „Annales 2000", Budapesta, publicaţie a Institutului de cercetări al românilor din Ungaria.

Munteanu 2003: Cornel Munteanu, *Literatura românilor din Ungaria,* Revista „România Km.0".

Munteanu 2006: Cornel Munteanu, ***Literatura românilor din Ungaria,*** forme şi modalităţi de expresie, în vol. **Identitate culturală românească în contextul integrării europene,** Iaşi, Editura Alfa.

Literary Contaminations in the Romanian Writers' Literary Fiction from Hungary

This study deals with the most important phenomena of literary contaminations in the Romanian fiction written in Hungary, the relationship between fiction and autobiography, between fiction and folk stories, the proportion between fiction and reality in the Romanian prose from Hungary.

Baia Mare, România

BDD-V400 © 2009 Editura Alfa
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 08:50:48 UTC)